

Bufetada científica al Diccionari del IEC

Quatre lingüistes i noranta pàgines analítiques han donat la gran campanada: el 'Diccionari' de l'Institut d'Estudis Catalans és un fracàs, segons l'estudi publicat per la revista 'Els Marges'. El text s'afegeix a diverses crítiques anteriors.

Maria Teresa Cabré i Castellví, directora de les oficines lexicogràfiques de l'Institut d'Estudis Catalans des del 1992. La prologuista del Llibre d'estil de la Universitat Pompeu Fabra és una de les màximes responsables, amb Joan A. Argente i Joaquim Rafel, del Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans.

Joan A. Argente, president de la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans, declarava a l'edició de Catalunya del diari *El País* del dia 14 de març de 1997, en relació amb les crítiques rebudes pel *Diccionari* de l'Institut d'Estudis Catalans (*DIEC*), que "hi ha crítiques que s'han formulat ara i no s'havien formulat abans i afecten aspectes que vénen del *Fabra*".

En efecte, hi ha aspectes criticables que vénen del *Fabra* però la constatació que "no s'havien formulat anteriorment" és del tot falsa. No les havia formulat la premsa amb la contundència i el to d'indignació o sarcasme amb què ara critica el *DIEC*, però sí que havien estat formulades pels professionals de la cosa i en els llocs més adients: els diccionaris posteriors al *Fabra*, com l'*Alcover-Moll*, el *Coromines*, els diversos diccionaris elaborats a partir de la *Gran Enciclopèdia Catalana* i el *Gran Larousse Català*. Sense oblidar els articles científics que, en tota mena de publicacions, han publicat els lexicògrafs. El *Coromines*, per exemple, és tan "complementari" com "etimològic", segons deixa clar el lingüista des del títol, i "complementari" vol dir que completa, millora i rectifica, quan cal, el *Fabra*.

El lingüista Argente, gràcies a les seves sinceres declaracions, revelava un fet escandalós: desconeixia que el *Fabra* tingués aspectes criticables i si ho desconeixia era perquè no és lector ni usuari habitual dels millors diccionaris catalans.

ARXIU / CARME PUÉRTOLAS

I si ell, que ha arribat a presidir la SF del IEC, no era lector de diccionaris, ho havien de ser les persones triades pel IEC per a fer la modernització del *Fabra*?

Per tot això no és estrany que una de les constatacions que fa l'estudi "El diccionari de l'Institut. Una aproximació sistemàtica", elaborat pels lingüistes, lexicògrafs i correctors Francesc Esteve, Josep Ferrer, Luís Marquet i Juli Moll i publicat per la revista *Els Marges*, és que el *DIEC* ha desapropiat sistemàticament la informació continguda a l'*Alcover-Moll*, al *Coromines* i al *DGEC*, "imprudència" que explica "el manteniment de formes del *Fabra* o la introducció de noves la no-pertinència de les quals és denunciada i demostrada en les dites obres."

L'estudi d'*Els Marges* conclou que el *DIEC* ha fracassat a l'hora

d'esdevenir el diccionari de referència de la llengua estàndard. És una regressió respecte al *DGEC*. No té el rigor exigible. És ple d'incoherències nombroses i greus, i mancances o errades de tota mena. S'hi han deixat definicions anacròniques. I ha introduït la inseguretats i l'ambigüitat.

"De fet -escriuen- això que diem no és cap novetat. Des de la mateixa publicació del diccionari han anat apareixent, ací i allà, un seguit d'articles que n'han exposat les deficiències en els més diversos camps i aspectes".

L'historiador Jordi Ventura va ser el primer. El 21 d'octubre de 1995, un mes després de l'aparició del diccionari, publicava al diari *El Punt* l'article "Errors lamentables al Diccionari de l'IEC". Hi va trobar, en un cop d'ull, "errors greus, indignes de persones dotades de ri-

ARXIU / D. UMBERT

(Revista de Catalunya, juliol-agost de 1995).

Les tesis defensades pel Grup Pompeu Fabra –la SF està en mans d'incompetents i de grapejadors de la llengua catalana– coincideixen fil per randa amb el punt de vista defensat per Albert Manent.

A finals de l'any passat apareixia per Internet la pàgina web <http://www.chez.com/fabra> destinada a reproduir les notes de Víctor Ripoll sobre el diccionari i a recollir suggeriments dels lectors. Ara, la pàgina també recull les notes del Grup Pompeu Fabra i les

gor científic, i disbarats que la llengua catalana no ha merescut". Els que ell va detectar s'inscriuen en els camps de la numismàtica i la història religiosa. El novembre següent ampliava l'article a la *Revista de Catalunya*. Aquest mes, l'última nota de la columna de Víctor Ripoll a EL TEMPS iniciava una sèrie inconfessada als nyaps del *DIEC*. Han passat, d'aleshores ençà, dos anys i vuit mesos i la nota d'aquesta setmana és la que fa el número 129. Gairebé totes són errades, incoherències, absurditats, que no trobem en els altres diccionaris, fins i tot els de nivell elemental, com el *Primer diccionari* d'Eumo o el de Barcanova.

El juliol de l'any passat, un autoanomenat Grup Pompeu Fabra començava la distribució gratuïta, per correu, del butlletí mensual *Català Normatiu. Anàlisi de les disposicions del Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans*. El butlletí critica amb contundència les normes de la Secció Filològica del IEC. Com se sap, a part del diccionari, algunes decisions de l'Institut d'Estudis Catalans han provocat el rebuig clar per part dels professionals de la llengua, en especial la normativa dels guionets. Vuitanta-quatre professionals de la llengua van lliurar al IEC una sol·licitud de recificació d'una norma, per considerar-la inaplicable

perles noves que troben els lectors en el *DIEC*.

Per la seva banda, Maria Teresa Cabré, una de les màximes responsables del *DIEC*, feia el pròleg del *Llibre d'estil de la Universitat Pompeu Fabra*, pròleg que revela el coneixement que tenen de la llengua els actuals professionals del IEC.

Abans de l'informe d'*Els Marges*, la mateixa revista publicava, tres números abans, l'article "Algunes observacions sobre el Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans", signat per Jaume Macià. Amb to condescendent, hi feia algunes objeccions i recomanacions, de cara a edicions futures, atès que el diccionari acusa els inconvenients d'un "ritme gairebé frenètic", reconegut pels seus responsables al pròleg.

Ha estat molt significatiu el fet que el butlletí *Què cal saber?* de la Societat Catalana de Biologia, filial del IEC, hagi dedicat més d'un full a denunciar errors del diccionari. La coordinació entre les societats filials a l'hora de preparar el *DIEC* no devia funcionar prou bé.

El IEC ha reaccionat qualificant l'informe d'*Els Marges* d'article d'opinió, criticant els mitjans de comunicació i parlant d'intoxicacions i amenaces.

Lluís Bonada

Joan Coromines va donar al seu diccionari etimològic el caràcter de complementari per poder així completar i rectificar el diccionari de Pompeu Fabra. Els elaboradors del *DIEC* no van fer una lectura a fons del *Coromines* abans de revisar el *Fabra*.

El IEC critica els mitjans de comunicació

L'Institut d'Estudis Catalans va fer el dia 29 de maig una nota de premsa arran de l'impacte que l'informe d'*Els Marges* –qualificat "d'article d'opinió"– va tenir als mitjans de comunicació. La nota diu:

"L'Institut d'Estudis Catalans, davant el to de les notícies i els articles que han aparegut aquests darrers dies a la premsa vol comunicar públicament que lamenta profundament el tractament que els mitjans de comunicació han donat a la presentació d'un article d'opinió sobre el Diccionari de la Llengua Catalana, que, tot i que s'ha intentat presentar com un

article científic, amaga posicions ideològiques i interessos coneguts.

"L'acte de presentació del dit article a la Llibreria Proa-Espais ha estat una activitat més d'un seguit d'accions de caràcter intoxicador i d'amenaces diverses que l'IEC ha rebut si no reaccionava com se li demanava de fer. Mols membres de l'IEC i persones i institucions vinculades professionalment a la llengua catalana han anat rebent des del començament dels treballs del diccionari una sèrie d'andònims difamatoris i amenaçadors intolerables.

"Lluny d'entrar en una polèmica

que no faria més que afavorir interessos personals i editorials i promoure la difusió d'algunes publicacions, l'Institut d'Estudis Catalans, un cop celebrades les seves eleccions previstes per al dia 6 de juliol, respondrà a algunes d'aquestes accions amb la serenitat que considera que ha d'adoptar.

"Aquest ajornament no significa per part de l'Institut cap menysteniment a alguna de les possibles objeccions que se li hagin pogut fer ni cap actitud de tancament a la societat, sinó simplement la voluntat d'actuar amb l'equilibri que li pertoca com a institució."